

Porfirio Díaz Machicao: Quilco na čiare horizontu

Adriána Koželová, Filozofická fakulta PU, kozelova@unipo.sk

Bol potomkom indiánov a práve preto ho všetci volali Quilco. Aby sa z neho smiali, aby mu jatrili dušu. Netrápilo ho to. Urobil mačací chrbát akoby sa chystal zaútočiť, zaleskli sa mu oči, no to bolo všetko. Kocúr vystrašený potkanmi. Potom zľaknutý a nešťastný pomaly vklzol dovnútra.

- Čo bude Quilco robiť, až vyrastie? –
- Najlepšie ničím! –

Občas vôbec nie je ľahké dospieť k ťažkému a hroznému rozhodnutiu nerobiť nič. Quilca k nemu primäla vlastná rasa. Bol spútaný rozjímaním. Vo vnútri mal čosi ako zuby, ktoré žujú koku. Z času na čas zo seba vyplŕul nejakú túžbu. No túžbu takú absurdnú...

- Čo bude Quilco robiť, až vyrastie? – Spolužiaci sa smiali.

On potom vystrčil pazúru a naškriabal svoju túžbu.

Plaviť sa... Nie však medzi trstinami totory na tisícročnom jazere zasvätenom pampe, ani na slabej loďke zo suchej slamy, ale na obrovských plavidlách, ktoré sa kymácajú sem a tam na nekonečnom mori, nekonečnom ako čas, ako jeho dychtivosť, ako on sám. Odlepiť sa tak od brehu a ísť rukou v ruke s nikde nekončiacim ovzduším, ktoré uzatvárajú len múry horizontu a zhovárať sa s rozbúrenou vodou, zaodetou do skúseností a prešedivenou od peny. Vyplávať na more...

Quilco zvykol opakovať...

- Vyplávať na more...

Napriek všetkému vždy znova začal prežívať svoje povestné lístky koky. Nikto z jeho ľudí odetých do ľadového horského vetra nepoznal more. Indiánske more bolo suché a mŕtve pod modrým nebom. Vyvýšenina Altiplano. Bez peny, bez vln, bez pláží, more sivej zeme, ktorú trpezlivé voly vyzdobili pásmi. More prikrýté rubášom. Preto sa chcel plaviť na železných lodiach. Chcel zabiť úzkosť z mŕtveho mora a vymeniť koku za námornícky likér. Chcel sa zmeniť z červa na rybu. Keby tam tak mohol objať novú krajinu... Keby mohol vpliesť svoje srdce medzi vlhké riasy a počúvať tajomstvá iných svetov. Quilco chcel byť ako Kolumbus alebo Pizarro, či ako ten najposlednejší člen posádky, ktorý poslúcha, trpí a skrúca sa potichu od nemohúcnosti.

Ale aj keby sa mu túžby splnili, čosi v jeho vnútri ho stále priťahovalo do útrob zeme. Quilco zostal...a loď nádeje odplávala, strácala sa za horizontom hore-dolu medzi vlnami. Námorníci si utierali soľ zo spotených obličajov a rozveseľovali si srdcia pod nekonečnou oblohou a každý jeden prístav, v ktorom kedy kotvili, im pripomínalo osobité gesto. Quilco si opustený v prístave chránil vreckovku, ktorou mával na rozlúčku.

- Čo bude Quilco robiť, až vyrastie? –

Rozhadzovať sa, áno, rozhadzovať bláznovstvá a peniaze. Prísť tak jedného dňa do New Yorku, kúpiť akcie, predať ich, a znova kúpiť podľa predpovedí burzových hier. Nastúpiť do auta a preháňať sa po hlavnej tepne moderného života a ukradnúť len sekundu času na úsmev nad romantickou spomienkou, či venovať tri minútky myšlienke na skromnosť, lásku a krásu. A pozdraviť Boha, ak na to práve bude mať náladu. Pridať si do kokteilu pár kvapiek transakcií a desaťpercentnú radosť do cigarety. Za ten čas mu majetok porastie ako robustnému dieťaťu s červenými líčkami, očami plnými hojnosti a s bruchom podobným bežnému bankovému účtu.

- Mister Kilko! Veľký Mr. Kilko, Kráľ Drevárskej spoločnosti... Mr. Kilko! –

Mister Kilko, Piata Avenue, New York, Spojené štáty americké zaloví rukami v zlatej aktovke a vyhadzuje zlato cez okná mrakodrapov, kde sídlia odbory aj akciovky. Poistený Mr. Kilko. Mr. Kilko, živý íver Bolívijskej drevárskej spoločnosti. Mr. Kilko, človek zo zlata! Ale jeden nástoječivá ruka ho zradne objímala. Rasa. Silná a neoblomná rasa zabíja jeho sen. Nikto z jeho ľudí nebol vlastníkom, nikdy nepoznali, čo je rozhadzovať sa a už vôbec nie bláznovstvá. Boli to indiáni, ktorí po prázdnej ceste kráčali s otrockou poníženosťou. Namiesto hodín im nekonečnú drinu meralo slnko. V ich životoch sa bláznovstvo neobjavilo ani len náznakom. Naopak, boli bojazliví a nikdy neobchodovali, len potichu prevrťávali pôdu slzami, aby rodila. Indiáni, úbohí indiáni! Quilco vchádzal do vnútra ukradomky a rýchle, v rytme bolestivej reality.

- Čo bude Quilco robiť, až vyrastie? –

Milovať... Milovať celou silou. Žiť odovzdaný vášni. Dobýť ženu ako výnimočné ovocie a vychutnať si ju ako triumf novej nezávislosti. Belošku, Španielku z veľkého sveta, dámu... Nie Lurpillu z dediny, ani pastierku Kantutu s prstami prilepenými ku kolovrátku zmenšujúcu sa na horizonte úhora. Nie, Quilco chcel dámu, matrónu. Už ho nebude škriabať drsné pončo utkané z ovčej vlny, ale pohladí ho jemný hodváb... Ale znovu a ešte húževnatejšie sa vnára do biedy svojej rezignácie. Všetky sny sa mu rozplynú. Krv ukrytá v opálenej tvári ho volá k pokojnej rozvahe. Aymarské srdce ešte nikdy nebilo pre ženu inej rasy. Nikdy. Ani myseľ netúžila opustiť stáročné hranice. Beda tomu, kto by chcel nazrieť za koniec horizontu. Lurpilla, Kankuta, kolovrátko a ovečky pre drsných ľudí silnej rasy. Kým sa mu tká pončo, on odchádza a tká si vlastný osud. Odchádza nahý, bez ponča, do nepohody zabudnutia...

- Čo bude Quilco robiť, až vyrastie? –

No najskôr asi nič! – Spolužiáci sa vysmievali chlapcovej bojazlivosti.

A on, primknutý k vlastným, po tretí raz padol na kolená a jeho duša vpíjala do seba prach zeme.

- Čo bude Quilco robiť, až vyrastie? –

Odhodlane odpovedal:

- Nič! –

Zvrtol sa nazad a odovzdané sa vrhol do náruče rodného domu. Prebrázdil pevnými nohami zatvrdnuté more pampy, vietor mu prečesal vlasy a uhasil si smäd v bojazlivom potôčiku. Prežehnal sa znamením kríža na všetky štyri svetové strany a posvätil ho horský vzduch. Ponoril sa do pampy a pustil sa čelom k horizontu, smerom k rodisku.

Somár sa mu posťažoval na únavu a ovce mu vyrozprávali pastierkine tajomstvá.

Keď sa Quilco znova zžil so svojou dedinou, položil otcovi ruky na plecia a po aymarsky mu povedal:

- Tatay, vrátil som sa.